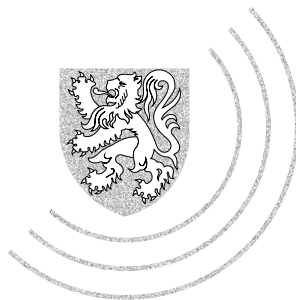

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **371** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 10 februari 2010 (2009-2010)

Voorstel van decreet

van de heren Hermes Sanctorum en Dirk Peeters

houdende de bescherming tegen de eventuele schadelijke
effecten en de hinder van niet-ioniserende stralingen

TOELICHTING

De uitspraak van het Grondwettelijk Hof

In zijn arrest van 15 januari 2009 verwierp het Grondwettelijk Hof het verzoek tot vernietiging dat de Federale Regering en alle mobiele operatoren samen hadden ingesteld tegen de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 1 maart 2007 betreffende de bescherming van het leefmilieu tegen de eventuele schadelijke effecten en hinder van niet-ioniserende stralingen (*B.S.* 14 maart 2007). In essentie komt het oordeel van het Hof hierop neer dat het deze materie als een element van ‘leefmilieu’ beschouwt (bevoegdheid van de gewesten), en niet als ‘volksgezondheid’ (federale bevoegdheid). Het feit dat een maatregel ter bescherming van het leefmilieu ook (positieve) effecten heeft op de volksgezondheid, doet niets af aan de bevoegdheid inzake leefmilieu van de gewesten. Milieukwaliteit en volksgezondheid zijn immers sterk gerelateerd. Het arrest is ook opmerkelijk omdat het in deze materie geen verplichte samenwerking oplegt; het gaat om een exclusieve gewestelijke bevoegdheid.¹

Op 2 mei 2009 vernietigde de Raad van State het koninklijk besluit van 10 augustus 2005² dat de federale stralingsnormen regelde. Op 12 februari werd door de verschillende regeringen afgesproken dat er zo snel mogelijk een oplossing zou worden uitgewerkt.

Door het arrest van het Grondwettelijk Hof worden er sinds 15 januari 2009 geen metingen van niet-ioniserende straling meer uitgevoerd op last van de federale overheid. Voorheen was het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) daarvoor bevoegd.

Brussel en Wallonië hebben via een ordonnantie en een decreet normen ingevoerd en stellen uitvoeringsbesluiten op. In Vlaanderen daarentegen bestaat er nog altijd een juridisch vacuüm rond niet-ioniserende straling: geen normen, geen metingen en geen handhaving. Nochtans keurde het Vlaams Parlement op 7 januari 2009 unaniem een resolutie goed die stelde dat er een norm van 3 volt per meter zou worden ingevoerd, en een streefnorm van 0,6 volt per meter (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 1996/3). Tegelijk vroeg het parlement de invoering van een afstandsnorm voor gsm-pylonen in de nabijheid van kwetsbare groepen, zoals scholen, kinderdagverblijven, ziekenhuizen, rust- en verzorgingstehuizen. Die resolutie kwam tot stand na een aantal hoorzittingen met experts inzake straling en gezondheidseffecten.

Uit de hoorzittingen bleek dat er een wetenschappelijke consensus is dat er mogelijke risico's verbonden zijn aan niet-ioniserende straling. Voor de bestaande wetenschappelijke onzekerheden dient het voorzorgsprincipe te worden toegepast. Verder moeten risicogroepen, zoals kinderen, extra worden beschermd tegen straling.

Na een tussenperiode van een vol jaar zonder enige norm, bereidt de minister nu een ontwerp van Vlaams besluit voor ter vervanging van het voormalige koninklijk besluit van 2005. Een decreet zou niet nodig zijn omdat de federale kaderwet van 12 juli 1985 betreffende de bescherming van de mens en van het leefmilieu tegen de schadelijke effecten en de hinder van niet-ioniserende stralingen, infrasonen en ultrasonen, voldoende wettelijke basis biedt. De opstellers van dit voorstel van decreet volgen die redenering niet.

Nu duidelijk is dat niet-ioniserende straling exclusief gewestelijke bevoegdheid is, is het ook aan het gewest om ter zake een eigen beleid uit te zetten. Als het de bedoeling is

¹ Zie: <http://www.const-court.be/public/n/2009/2009-002n.pdf>.

² Dit koninklijk besluit vervangt het koninklijk besluit van 29 april 2001, dat vernietigd is door een arrest van de Raad van State van 15 december 2004.

besluiten rond niet-ioniserende straling op te nemen in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM), dient daartoe ook een eigen decretale basis geschapen te worden. Bovendien is het de bedoeling van dit voorstel van decreet om grondig te werk te gaan en het niet enkel te houden bij het voorstellen van een nieuwe norm. Gezien de steeds verdere toename van wetenschappelijke aanwijzingen, is een meer integrale aanpak nodig. Dat kan beter via een Vlaams decreet dat de grote lijnen uitzet dan simpelweg via uitvoeringsbesluiten. Dat is de normale manier van werken. Ook de twee andere gewesten hebben voor een dergelijke aanpak gekozen.

Steeds meer zendmasten en straling

De mobiele telefonie is een alledaags communicatiemiddel geworden dat nog altijd aan populariteit wint. Niemand betwist het nut van gsm-toestellen. Maar toch is er bezorgdheid over de aanzienlijke uitbreiding van het netwerk van zendmasten, dat daarvoor nodig is.

De communicatie via mobiele telecommunicatie maakt gebruik van elektromagnetische golven die uit een elektrisch en een magnetisch veld bestaan. Gsm-toestellen en zendmasten zenden die golven uit en ontvangen ze. Tal van onderzoeken hebben op de mogelijke risico's gewezen van de blootstelling van levende wezens aan die golven, zelfs met zwakke intensiteit. Zowel de gsm-gebruikers als de omwonenden van zendmasten worden blootgesteld aan die golven. Dat is overigens maar een deel van de totale hoeveelheid niet-ioniserende straling of elektrosmog die men dagelijks ontvangt.

Het aantal zendmasten en antennes neemt voortdurend toe. Dat is het gevolg van het toenemende aantal gebruikers, de aanwezigheid van verschillende operatoren op ons grondgebied, maar ook de introductie van steeds nieuwe technologieën en de uitbreiding van het aantal toepassingen dat aangeboden wordt. Op dit ogenblik zijn er ongeveer 7000 sites voor gsm-antennes in België, met masten van één of meer operatoren. Op elke mast staan er tussen de drie en negen antennes. Het totaal aantal gsm-antennes loopt dus nu al in de tienduizenden.

De techniek is intussen allang het gsm-stadium gepasseerd. Ondertussen is er ook UMTS (universal mobile telecommunications system) bijgekomen. Daardoor kunnen we niet alleen telefoneren met de gsm, maar ook draadloos gebruikmaken van het internet, digitaal televisie kijken, foto's en zelfs films via de gsm bekijken. Dat heeft als gevolg dat er meer antennes en hogere antennespanningen nodig zijn en dat er een hogere intensiteit van elektromagnetische straling ontstaat.

En de volgende stap wordt nu ook al gezet: de zogenaamde HSDPA (High Speed Downlink Packet Access) of LTE (Long Term Evolution), de vierde generatie van mobiele telefonie. Voor het optimaliseren van die technologie en het behalen van hogere snelheidswaarden (10 keer sneller dan bij UMTS) worden de signalen via verschillende antennes verstuurd, wat een extra belasting betekent tegenover de huidige elektromagnetische belasting.

Intussen zijn ook op grote schaal internet hotspots en draadloze computernetwerken (WLAN, Wireless Local Area Network) geïnstalleerd, die gebruik maken van verschillende frequentiebanden (2,45 GHz, 3 GHz, 5 GHz en 17 GHz). De belangrijkste WLAN-producten zijn wifi (wireless fidelity) en Bluetooth.

Draadloze communicatie wordt eerder de regel dan de uitzondering. Maar er is vooralsnog wel één basisregel: hoe sneller en performanter de verbindingen, hoe hoger de nodige stralingsniveaus.

Gezondheidsrisico's: onzekerheid moet aanzetten tot voorzichtigheid

De ontwikkeling van de mobiele telefonie verloopt dus razendsnel. Bovendien zijn er weinig voorgaande ontwikkelingen waarbij technische mogelijkheden bijna onmiddellijk ook op zo grote schaal gecommercialiseerd werden. Het technologische onderzoek naar de sociale en maatschappelijke gezondheidsaspecten van de verbreiding van de mobiele telefonie loopt daardoor jaren achter op de ontwikkelingen op het terrein. Sinds de opgang van de mobiele telefonie is er in bijna alle landen uitgebreid onderzoek verricht naar de effecten van straling op de gezondheid. Over de resultaten blijft discussie. Maar de consensus groeit dat er wel degelijk ernstige risico's verbonden zijn aan niet-ioniserende straling en dat het voorzorgsprincipe moet worden toegepast. Ook de Hoge Gezondheidsraad pleit om uiterst voorzichtig om te springen vanwege het feit dat er voldoende aanwijzingen zijn van schadelijke effecten op de gezondheid.

Op de hoorzittingen in het Vlaams Parlement werd onder meer door professor Victor V. Moshchalkov van de Katholieke Universiteit Leuven uitgebreid ingegaan op het 'BioInitiative Rapport', een recente multidisciplinaire synthese van epidemiologische studies door vermaarde specialisten.

"De conclusie luidt dat het bewijs zeker is geleverd dat er wel degelijk gezondheidseffecten zijn, allergische reacties, ontstekingsreacties, veranderingen in het immuunsysteem en verandering in het DNA. De effecten van blootstelling en bestraling zijn cumuleerbaar. Elk toestel betekent een beetje meer. Dat kan leiden tot DNA-breuken en kankers, maar ook tot permanente celstress, wijzigingen in de hersenwerking, geheugenverlies, vooral op korte termijn, vertraagd leren, tragere motoriek, hoofdpijn enzovoort. Het grondig wetenschappelijk bewijs is dus wel geleverd met dit rapport en het onderzoek naar een veilig stralingsniveau moet dringend worden voortgezet. Voorlopig moeten de bestaande wettelijke stralingsnormen zwaar naar beneden worden gehaald. Wat stelt het rapport voor? De stralingsnorm moet teruggebracht worden tot 0,6 volt voor buiten en 0,06 voor binnen."(cf. hoorzitting in de commissie Leefmilieu op 10/4/2008³).

Sindsdien raakte ook het besluit bekend van het beslissende Interphone-onderzoek dat de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) ter zake liet uitvoeren. Het onderzoek werd wereldwijd gevoerd tussen 2000 en 2004. Hoewel de resultaten al een eerste keer werden gepubliceerd in 2007, bleef een algemene conclusie uit, omdat de WGO-onderzoekers het oneens waren over de interpretatie. De uiteindelijke conclusie werd allicht afgezwakt. Maar men besluit nu toch dat gsm's gevaarlijk zijn en het risico op hersentumoren verhogen. Er moet voorzichtiger omgegaan worden met mobiele telefoons en draadloze applicaties.

"Hoewel er nog geen sluitend bewijs voor is, hebben we op zijn minst aanwijzingen dat gsm-straling een negatief effect heeft op het menselijk lichaam. Daarom zijn voorzorgsmaatregelen noodzakelijk." (Elisabeth Cardis, leidster van het WGO-onderzoek⁴).

Dat neemt niet weg dat er ook nog steeds studies verschijnen die het tegendeel beweren. Zoals recent een grootschalig Scandinavisch onderzoek dat geen verband vond tussen mobiel bellen en hersentumoren⁵.

De bal ligt nu in het kamp van de politici. Het is aan hen om op basis van de inmiddels ruim voorhanden zijnde aanwijzingen een voorzorgsbeleid uit te zetten.

³ <http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2007-2008/g1724-1.pdf>.

⁴ De Morgen, 26/10/2009 en 27/10/2009.

⁵ Journal of the National Cancer Institute, Deense Kankerorganisatie, december 2009.

Hoe reageren bewoners?

Omwonenden van zendmasten ergeren zich vaak aan het feit dat zij mogelijk aan een risico worden blootgesteld, waar ze niet voor gekozen hebben. Deze mensen zijn immers de klok rond blootgesteld aan de elektromagnetische velden.

De gebruiker van een telecommunicatietoestel heeft wel de keuze en kan beslissen om de nadelige gevolgen voor zijn gezondheid te beperken. Bovendien worden de potentiële risico's niet eerlijk verdeeld, want wie dicht bij een zendmast in het stralingsveld woont, ondervindt daar meer de effecten van dan wie verder woont.

De omwonenden betreuren ook dat de antennes vaak buiten hun medeweten geplaatst worden, zonder dat daar ruchtbaarheid aan gegeven wordt, soms zelfs op het dak van hun gebouw. De eigenaar, die niet noodzakelijk in het gebouw woont, krijgt daar zelfs een niet onaardige vergoeding voor, wat het wantrouwen verhoogt. Het gemis aan communicatie bij de plaatsing van zendmasten, leidde tot het ontstaan van diverse kleine en grotere actiecomités in Vlaanderen. Terecht stellen die mensen dat hun zorg niet ernstig genomen wordt. Zeker als de plaatsing van nieuwe zendmasten gebeurt in een sfeer van heimelijkheid: zendmasten worden verstoppt op kerktorens, verwerkt in namaak schoorstenen of reclameborden of zelfs verhuld door namaakbomen. Om esthetische redenen zogezegd, maar ook om de reactie van omwonenden te ontlopen.

En de gsm-toestellen zelf?

De straling die je krijgt bij het gsm-gebruik zelf, ligt hoger dan de straling die je krijgt van gsm-masten. De straling aan het oor (50 tot 300 V/m), is een waarde die ook tot weefselverwarming kan leiden, niet alleen op de huid, maar vooral ook binnenin het hoofd, de hersenen en de oogbollen. Maar het gaat dan wel in het algemeen om een blootstelling van kortere duur, waarna het lichaamsweefsel weer tijd krijgt voor herstel en afkoeling. De straling van gsm-basiszenders gaat in principe dag en nacht door (met pieken en dalen, 's nachts wat minder omdat er dan minder wordt gebeld), net zoals de kunstmatige elektromagnetische achtergrondruis.

Draadloze telefoons in huis

Recent is er ook meer en meer belangstelling voor het probleem van elektromagnetische binnenhuisvervuiling door DECT-draadloze telefoons⁶. Vooral de basisstations die 24 uur op 24 uur straling uitzenden, zouden een groot risico inhouden. Dat is een federale bevoegdheid. Maar het Vlaams Steunpunt voor Milieu en Gezondheid kan daar in het kader van het al lopende onderzoek extra aandacht aan besteden.

De behoefte aan een striktere gewestelijke normering vanwege het milieu en de gezondheid

Het gewest heeft nu zelf de mogelijkheid om nieuwe en strengere normen uit te vaardigen en een eigen preventief beleid uit te stippelen.

Op die wijze kan men werk maken van de aanbevelingen van de Europese Commissie om inzake elektromagnetische straling het voorzorgsprincipe te laten gelden en de straling zo laag mogelijk te houden (cf. het ALARA-principe: 'as low as reasonably achievable').⁷ Die twee principes werden overgenomen in de resolutie die in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd op 7 januari 2009.

Belangrijk is dat er normering voor immissie (blootstelling) wordt vastgesteld. Emissie (zendkracht) van straling is minder relevant.

⁶ DECT = digital enhanced cordless telecommunications.

⁷ Aanbeveling van de Europese Raad om de blootstelling van het publiek aan niet-ioniserende straling (0 Hz – 300 GHz) te beperken, 1999/519/EG, 12 juli 1999.

Een nieuwe gewestelijke kaderwetgeving

Dit voorstel van decreet wil een nieuw gewestelijk kaderdecreet invoeren en machtigt de Vlaamse Regering ertoe besluiten vast te stellen met betrekking tot:

- de immissienormen op het vlak van het leefmilieu: de hoeveelheid straling waaraan de omgeving blootgesteld wordt (W/m^2 of V/m);
- de operatoren: deze moeten de gemeente en het gewest op de hoogte brengen van de exploitatiekenmerken van hun installaties (intensiteit, frequentie, afmeting);
- het wetenschappelijk onderzoek ter zake.

Dit alles met het oog op het bereiken van een duurzaamheidsdoelstelling, zoals omschreven in MIRA (2005)⁸.

“De duurzaamheidsdoelstelling is dat het uitgezonden vermogen beperkt moet worden zodat de algemene bevolking maar in die mate aan niet-ioniserende straling wordt blootgesteld dat er – noch op korte noch op lange termijn – voor de gezondheid schadelijke gevolgen ontstaan.”.

Voorzorgsbeginsel

Het voorzorgsbeginsel is opgenomen in het Verdrag van de Europese Unie en in heel wat teksten van internationaal recht, zoals de verklaring van Rio (juni 1992). Krachtens dat beginsel mag het ontbreken van wetenschappelijke zekerheid op grond van de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens geen reden zijn om te wachten met het nemen van maatregelen om het risico van ernstige en onomkeerbare milieuschade te voorkomen.

In het geval van mobiele telecommunicatie betekent dit dat rekening moet worden gehouden met de laagste waarden van elektromagnetische straling die verscheidene wetenschappers als grens stellen en waarboven biologische effecten vastgesteld zijn.

Inzake de immissienormen op het vlak van het leefmilieu wordt in de tekst bijgevolg een maximale, algemene en totale vermogensdichtheid van $0,024 W/m^2$ (komt overeen met $3 V/m$) opgenomen voor alle voor de bevolking toegankelijke gebieden. Op het grondgebied van scholen, kinderdagverblijven, rust- en verzorgingstehuizen en ziekenhuizen wordt een totaalnorm van $0,001 W/m^2$ (of $0,6 V/m$) ingevoerd.

Strafbepalingen en administratieve sancties

Dit voorstel van decreet bevat strafbepalingen. Dat betekent dat wanneer het decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan in werking getreden zijn, iedere exploitant van een inrichting die niet-ioniserende stralingen opwekt, strafrechtelijk vervolgd zal kunnen worden indien hij de bepalingen niet naleeft.

Milieuvergunning

Met dit decreet wordt er uitdrukkelijk voor gekozen om voor zendmasten niet enkel een stedenbouwkundige vergunning te eisen, maar ook een milieuvergunning. Om te veel rompslomp te vermijden wordt er voor gekozen om de zendmasten in te delen als milieuvergunningsplichtig klasse 3, zodat ervoor de meeste antennes enkel een meldingsplicht geldt. Maar tegelijk worden strenge voorwaarden opgelegd om de meest kwetsbare groepen te beschermen.

⁸ MIRA: Achtergronddocument niet-ioniserende straling, 2005.

Het toezicht op klasse 3-inrichtingen berust bij gemeentebesturen, wat inhoudt dat die ook volledig geïnformeerd moeten zijn. Het zal noodzakelijk zijn om de gemeentebesturen voldoende te laten bijstaan door het gewest (milieu-inspectie) en het BIPT. Tegelijk kunnen gemeenten zelf de operatoren mee responsabiliseren.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Definities

Dit artikel bakent het toepassingsveld van het decreet af en geeft een definitie van de bedoelde niet-ioniserende straling: het decreet is van toepassing op golflengten tussen 0,1 MHz en 300 GHz, met inbegrip van de golven die worden uitgestraald door zendmasten voor mobiele telecommunicatie (frequentie van 900 MHz, 1800 MHz, 2000 MHz enzovoort), door schotelantennes (golven met een frequentie van ongeveer 15 GHz) en wifi-toegangspunten. Dit decreet is niet van toepassing op niet-ioniserende stralingen, afkomstig van natuurlijke bronnen en evenmin niet-ioniserende stralingen afkomstig van toestellen die gebruikt worden door particulieren, zoals gsm-toestellen, (lokale) wifi-netwerken en telefoniesystemen van het type DECT.

Artikel 3

Milieunormen

De Vlaamse Regering stelt bij besluit de algemene milieunormen vast. Die kunnen opgenomen worden in een apart hoofdstuk rond niet-ioniserende straling in VLAREM 2. Die normen stellen de waarden vast in een gegeven milieu, rekening houdend met het geheel van de verschillende bronnen die een invloed op dat milieu hebben. Het regeringsbesluit, vastgesteld ter uitvoering van dit artikel, zal dus de kwaliteitsdoelstellingen bepalen waarvoor aan elk milieu moet voldoen met het oog op de bescherming tegen de schadelijke effecten en de hinder van niet-ioniserende stralingen.

Met elk milieu wordt ook het binnenhuismilieu bedoeld, of woningen van particulieren. In elke kamer van een woning in de omgeving van een zendmast, ook op hogere verdiepingen (bijvoorbeeld in slaapkamers) moet de veilige norm gehaald worden.

Het tweede lid van dit artikel bepaalt dat de totale immissie van de straling in voor de bevolking toegankelijke gebieden niet hoger mag zijn dan 0,024 W/m² (of 3 V/m). Bovendien wordt op het grondgebied van scholen, kinderdagverblijven, rust- en verzorgingshuizen en ziekenhuizen een maximale gecumuleerde stralingswaarde ingevoerd van 0,001 W/m² (of 0,6 V/m).

Dat is een aanzienlijke verstrenging ten opzichte van de inmiddels geschorste federale norm van 20,6 V/m (bovendien enkel voor 900 MHz). Daarmee trekt Vlaanderen maximaal de kaart van het voorzorgs- en ALARA-principe.

Het is echter van belang aan te geven dat het wetenschappelijk onderzoek naar de gezondheidseffecten van niet-ioniserende straling, lopende is en dat elke normstelling op dit ogenblik slechts voorlopig kan zijn.

Op de internationale Salzburgconferentie⁹ in 2000 werd door specialisten een norm vooropgesteld die rekening houdt met het voorzorgsbeginsel: 0,6 V/m. Kinderen bijvoorbeeld zouden extra gevoelig zijn voor straling omdat hun hersenen en hun immuunsysteem nog in volle ontwikkeling zijn.¹⁰ Door de overname van die norm voor gebieden met gevoelige bevolkingsgroepen geeft de decreetgever aan dat het de bedoeling is uit voorzorg de straling maximaal te beperken.

Artikel 4 en 5

Milieunormen voor gsm-zendmasten

Dit artikel neemt de zendmasten voor mobiele telecommunicatie uitdrukkelijk op in het toepassingsgebied van VLAREM. Aangezien het gebruik van de zendmasten gevolgen kan hebben voor ons leefmilieu en voor de volksgezondheid, is voor de installatie van de zendmasten niet alleen een stedenbouwkundige vergunning vereist, maar ook een milieuvergunning.

Artikel 6 en 7

Milieunormen voor hoogspanningslijnen

Hoogspanningslijnen veroorzaken elektrische velden en magnetische velden. De sterkste velden vindt men onder het transportnet, dat werkt op een hoogspanning van 70, 150, 220 en 380 kilovolt (kV). Onderstaande tabel geeft het magnetisch veld weer (in microTesla of μT) onder verschillende soorten hoogspanningslijnen. Als je dus dicht bij een hoogspanningslijn woont, kan je blootgesteld worden aan een elektromagnetisch veld. De metingen die hier worden weergegeven, zijn in open lucht uitgevoerd. Binnenshuis zullen de waarden lager zijn.¹¹

Afstand tot hoogspanningslijn	Luchtlijntype		
	380 kV	150 kV	70 kV
0	4,4	2,6	1,6
10	4,8	1,6	0,7
25	3,1	0,8	0,3
50	1,4	0,3	0,1
60	0,7	0,2	0,1
80	0,4	0,1	0,1
100	0,3	0,1	0,0

In 2004 publiceerde de Vlaamse Regering een kwaliteitsnorm in verband met onder andere het ELF magnetisch veld in het binnenmilieu. Die norm bepaalt richtwaarde van 0,2 μT en een interventiewaarde van 10 μT . De aanzet tot publicatie van deze kwaliteitsnorm was dat risico op kinderleukemie bij kinderen tot vijftien jaar begint toe te nemen bij magnetische veldsterkten in het gebied van 0,2 tot 0,5 μT . De ICNIRP-norm (ICNIRP = Internationale Commissie voor de Bescherming tegen Niet-Ioniserende Straling) voor blootstelling van de algemene bevolking ligt veel hoger, namelijk op 100 μT .

Hoewel de afstand van ondergrondse kabels tot de bovengrond en eventueel woningen kleiner is en de blootstelling dus groter, is de corridor (de breedte) van de blootstelling gemiddeld drie keer kleiner. Aangezien de 'epidemiologische risicocorridors' van de

⁹ Resolutie van Salzburg over gsm-zendmasten, juni 2000: http://www.salzburg.gv.at/salzbuerger_resolution_d.pdf.

¹⁰ Een overzicht van verder onderzoek dat nodig is ter zake, wordt geboden in Jörg Reissenweber e.a., Sensitivity of Children to EMF-exposure, Wissenschaft, okt. 2005.

¹¹ Cf. medisch milieukundigen: <http://www.mmk.be/vrij.cfm?Id=244>.

ondergrondse hoogspanningskabels ongeveer drie keer kleiner zijn dan die van de bovengrondse lijnen, wordt aanbevolen om de elektriciteitsdistributie in woonkernen via het ondergrondse net te laten verlopen.

In Vlaanderen zou 0,7% van de kinderleukemiegevallen per jaar eventueel kunnen worden toegeschreven aan het wonen in de 0,4 μ T corridors die door het gehele (onder- en bovengrondse) hoogspanningsnet in het Vlaamse Gewest geproduceerd worden.¹²

Artikel 8

Coördinatie van de regelgeving en van de actie

De minister, bevoegd voor het leefmilieu, wordt belast met de coördinatie van de regelgeving, de acties of maatregelen op gewestelijk vlak die de bescherming tegen de mogelijke gevolgen van niet-ioniserende stralingen, infrasonen en ultrasonen beogen. De technologieën waarbij gebruik wordt gemaakt van niet-ioniserende stralingen evolueren zeer snel. Om de regelgeving inzake bescherming van het leefmilieu coherent en efficiënt te houden, moeten alle initiatieven in dit verband gecoördineerd worden. Dat houdt in dat de milieu-minister mee zorg draagt voor een bundeling van de bestaande stedenbouwkundige verplichtingen en de meldingsplicht inzake milieu.

Artikel 9

Wetenschappelijk onderzoek

Krachtens het nieuwe artikel 6bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 zijn de gewesten bevoegd voor het wetenschappelijk onderzoek in verband met de aangelegenheden die hun zijn opgedragen. Dit artikel machtigt de regering ertoe stimuli te bepalen voor onderzoek naar mogelijke schadelijke gevolgen, controle op de normen voor niet-ioniserende stralingen en technologie om die stralingen te vermijden of absorberen. Daarin kunnen VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek), het Steunpunt Milieu en Gezondheid en de Vlaamse universiteiten een sleutelrol spelen.

Vooraf onderzoek naar milieuvriendelijke alternatieven om de hoeveelheid straling zo beperkt mogelijk te houden, is nodig. Wellicht is een ‘Smogless Mobile Telephone System’ (SMTS) mogelijk¹³, of kan er steun gegeven worden aan fabrikanten die toestellen met een lage SAR op de markt brengen. In Duitsland krijgen gsm-toestellen met een SAR-waarde beneden de 0,6 W/kg het milieulogo ‘blauwe engel’ mee. Dertig procent van de toestellen komt in aanmerking.¹⁴ Dat is bij ons een federale bevoegdheid.

In het kader van het ViA-plan (Vlaanderen in Actie) kan ook werk gemaakt worden van een nieuwe competentiepool rond de ontwikkeling van ‘transmissietechnologieën met laag biologische impact’. Daarbij zouden optische datadragers (lichtgolven in plaats van microgolven) binnenshuis een belangrijke rol kunnen spelen. In een uitgewerkt standpunt van de Duitse milieubeweging BUND wordt gepleit voor een drieledig systeem¹⁵:

- de basiscommunicatiebediening (ook voor het breedbandaanbod) gebeurt zo veel mogelijk via leidingen en kabels tot in de huizen en gebouwen;
- de basisbediening voor de mobiele communicatie gebeurt via satelliet;

¹² http://www.milieurapport.be/Upload/Main/MiraData/MIRA-T/02_THEMAS/02_19/2007-07-ONDERGRONDSE%20HOOGSPANNINGSKABELS%20-%20EINDRAPPORT.PDF.

¹³ Dr. Stefan und Christine Spaarmann, SMTS, Smogless Mobile Telephone System, Konzept für umweltverträglichen Mobilfunk, <http://www.izgmf.de/SmoglessMobile.pdf>.

¹⁴ Cf. Bundesamt für Strahlenschutz, www.bfs.de.

¹⁵ Bund, Für Zukunftsfähige Funktechnologien, okt. 2008.

- de overdracht van data naar mobiele gebruikers (binnenshuis) gebeurt zo veel mogelijk via optische lokale netwerken.

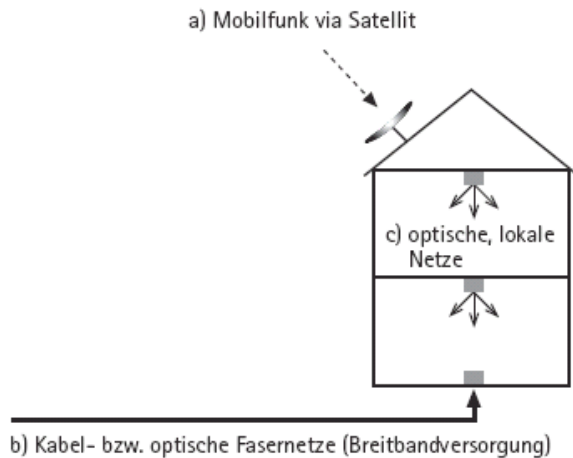

Abbildung 4: Prinzip des zukünftig
möglichen Technik-Konzepts zur
mobilen und generellen Kommunikation

Als de kwalijke gezondheidseffecten van de huidige elektromagnetische gevolgen verder bevestigd worden, zal een strategie van stelselmatige stralingsbeperking op een bepaald moment immers moeten wijken voor nieuwe transmissietechnieken en datadragers. Vlaanderen kan hierin een ‘first mover’-voordeel verwerven, indien men daar nu al onderzoek naar doet.

Artikel 10

Overtredingen en strafbepalingen

Om ervoor te zorgen dat de bepalingen van dit decreet toegepast worden, bepaalt dit artikel de straffen die gesteld worden op de overtreding van die bepalingen. Krachtens dit artikel wordt een zwaardere straf opgelegd in geval van recidive binnen twee jaar. De rechter kan ook bevelen dat de bronnen van niet-ioniserende stralingen die niet voldoen aan de bepalingen van dit decreet, weggehaald moeten worden.

Artikel 11

Opheffingsbepalingen

Dit artikel heft de wet van 12 juli 1985 betreffende de bescherming van de mens en van het leefmilieu tegen de schadelijke effecten en de hinder van niet-ioniserende stralingen, infrasonen en ultrasonen op, wat de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest betreft.

Het gaat om de bepalingen met betrekking tot aangelegenheden waarvoor het Vlaamse Gewest bevoegd geworden is sinds de inwerkingtreding van de bijzondere wet van 16 juli 1993 en waarvoor dit decreet nieuwe regels stelt.

Artikel 12*Inwerkingtreding*

De bepalingen van dit decreet treden in werking een half jaar na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad, om de regering de mogelijkheid te geven de uitvoeringsbesluiten van dit decreet voor de inwerkingtreding ervan vast te stellen.

Hermes SANCTORUM

Dirk PEETERS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt onder niet-ioniserende stralingen de elektromagnetische stralingen met een frequentie tussen 0,1 MHz en 300 GHz verstaan.

Art. 3. De Vlaamse Regering stelt de algemene kwaliteitsnormen vast waaraan het leefmilieu moet voldoen met het oog op de bescherming tegen eventuele schadelijke effecten en de hinder van niet-ioniserende stralingen.

In alle voor de bevolking toegankelijke gebieden mag de totale vermogensdichtheid van de straling van de niet-ioniserende stralingen nooit hoger zijn dan de norm van 0,024 W/m² (of 3 V/m). Bovendien wordt op het grondgebied van scholen, kinderdagverblijven, rust- en verzorgingshuizen en ziekenhuizen een maximale gecumuleerde vermogensdichtheid ingevoerd van 0,001 W/m² (of 0,6 V/m).

Voor de samengestelde velden moet bijgevolg de vermogensdichtheid steeds als volgt worden beperkt:

$$\sum_{0,1MHz}^{300GHz} S_i \leq S_{\max}$$

waarbij S de vermogensdichtheid is van het veld met een frequentie i tussen 0,1 MHz en 300 GHz en waarbij S_{max} de maximale vermogensdichtheid is in W/m² en zoals hierboven gedefinieerd.

Art. 4. Aan bijlage 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning, wordt de volgende indelingsrubriek toegevoegd:

“62. Zendantennes (stationaire)

Permanent opgestelde zendantennes die elektromagnetische golven uitzenden in het frequentiegebied tussen 10 MHz en 10 GHz of een geheel van dergelijke zendantennes op een bepaalde plaats.

De hierna vermelde inrichtingen zijn niet ingedeeld onder deze rubriek:

1. mobiele zendantennes (gsm-toestellen, walkietalkies, mobiele communicatieapparatuur van politie- en urgentiediensten, zendapparatuur van radioamateurs enzovoort);
2. apparaten die binnenshuis worden gebruikt (zoals microgolfovens, draadloze telefoonsets, medische apparatuur, industriële toepassingen enzovoort).”.

Art. 5. In het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wordt een hoofdstuk 5.62. ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Zendantennes (stationaire)

Art. 5.62.0.1. De bepalingen van dit hoofdstuk van toepassing op de inrichtingen bedoeld in rubriek 62 van de indelingslijst.

Art. 5.62.0.2. §1. Zendmasten en hun toebehoren worden zodanig opgesteld dat het risico voor de buurt tot een minimum wordt beperkt.

§2. In geval verscheidene antennes op één locatie worden geplaatst, wordt voor het geheel van alle zendantennes met toebehoren een verantwoordelijke aangewezen.

§3. De zendmasten en hun toebehoren zijn gebouwd en geïnstalleerd volgens een code van goede praktijk die door de Vlaamse Regering wordt vastgelegd. Ze weerstaan aan mechanische, thermische en chemische invloeden die zij bij het gebruik kunnen ondergaan.

§4. Rond elke zendmast wordt een veiligheidszone afgebakend die niet toegankelijk is voor het publiek. De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden waaraan de inrichting van die veiligheidszone moet voldoen.”.

Art. 6. Aan bijlage 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning, wordt de volgende indelingsrubriek toegevoegd:

“63. Hoogspanningslijnen: bovengrondse elektriciteitslijnen door rijen masten ondersteund, of ondergrondse elektriciteitslijnen via kabels, voor het transport van elektriciteit over lange afstanden, met een hoogspanning van meer dan 70 kV.”.

Art. 7. In het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wordt een hoofdstuk 5.63. ingevoegd, dat luidt als volgt:

“5.63. Hoogspanningslijnen

§1. Hoogspanningslijnen en hun toebehoren worden zodanig opgesteld dat het gevaar voor de omwonenden tot een minimum wordt beperkt.

§2. Hoogspanningslijnen (luchtlijnen of ondergrondse kabels) worden aangelegd op een voldoende afstand van woningen, rekening houdend met de kwaliteitsnorm voor straling met een extreem lage frequentie (de ELF-straling), opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering van 11/6/2004 houdende maatregelen tot bestrijding van de gezondheidsrisico's door verontreiniging van het binnenmilieu.

§3. Nieuwe hoogspanningslijnen worden ondergronds aangelegd.”.

Art. 8. De Vlaamse Regering belast de minister tot wiens bevoegdheden Leefmilieu behoort, met de coördinatie van elke onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest vallende regelgeving en maatregel tegen de mogelijke schadelijke effecten van niet-ioniserende stralingen.

Art. 9. De Vlaamse Regering bepaalt incentives voor onderzoek naar mogelijke schadelijke gevolgen, controle op de normen voor niet-ioniserende stralingen en technologie om die stralingen te vermijden of absorberen.

Art. 10. §1. Overtredingen van artikel 3 tot 7 van dit decreet worden bestraft met een geldboete van 5000 tot 25.000 euro en met een gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar of met een van die straffen.

§2. De straffen kunnen worden verdubbeld en de minimumstraffen worden verdubbeld als diegenen die volgens de bepalingen van dit artikel zijn veroordeeld, binnen de twee jaar na die veroordeling de bepalingen van dit decreet en van de uitvoeringsbesluiten opnieuw overtreden.

§3. In geval van een veroordeling wegens een overtreding van hetgeen in artikel 3 tot 7 van dit decreet bepaald is, kan de rechter bovendien bevelen dat de bronnen van niet-ioniserende stralingen die niet in overeenstemming zijn met de bepalingen van dit decreet, weggehaald worden binnen een termijn die hij bepaalt.

Art. 11. De wet van 12 juli 1985 betreffende de bescherming van de mens en van het leefmilieu tegen de schadelijke effecten en de hinder van niet-ioniserende stralingen, infrasonen en ultrasonen, wordt opgeheven.

Art. 12. Dit decreet treedt in werking de eerste dag van de zesde maand na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

Hermes SANCTORUM

Dirk PEETERS